

Становище

от доц. д-р Александър Василев Гьошев

АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив

Факултет „Изобразителни изкуства“

Катедра „Дизайн“

Относно дисертационния труд

на Емилио Антонов Бората

„ИНВЕНЦИИ НА ПОЛСКАТА ПЛАКАТНА ШКОЛА ВЪРХУ СПЕЦИФИКАТА И МЕТОДИТЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНИЯ ПРОЦЕС ПО ПЛАКАТ И ВИЗУАЛНА КОМУНИКАЦИЯ В БЪЛГАРИЯ“

с научен ръководител проф. Георги Георгиев Янков

НАЦИОНАЛНА ХУДОЖЕСТВЕНА АКАДЕМИЯ – София

Факултет за изящни изкуства

Катедра „Плакат и визуална комуникация“

Емилио Антонов Бората е записан като докторант в професионално направление 8.2 Изобразително изкуство, научна специалност „Изкуствознание и изобразителни изкуства“, с научен ръководител проф. Георги Георгиев Янков, зачислен със заповед 0301 – У, София, 14.11.2019 г. Докторантът е изпълнил минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 на ЗРАСРБ и съответно по чл. 24, ал. 1 на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ (за образователната и научна степен „доктор“). Отчислен е с право на защита и е допуснат до защита пред научно жури. В хода на работа по докторантурата не са допуснати процедурни нарушения. Публикувал е и две статии – „Изкуството на плаката и ролята му в пропагандата“ и „Плакатът трябва да пее“, които са свързани с тематиката на дисертационната му разработка и с предмета на научната му изследователска дейност.

В дисертационния труд задълбочено са изследвани взаимопроникващите процеси, свързани с развитието на плаката в България и Полша. Анализирани са разнообразни аспекти от взаимодействието между полската и българската плакатна школа. Обърнато е внимание на специфичните методи на образователния процес по плакат в Национална художествена академия в София и Академия за изящни изкуства във Варшава. Проследена е връзката между динамичните процеси на историческото развитие на образованието по плакат в двете художествени академии и ролята им върху налагането на плакатното изкуство като важна област в сферата на изобразителното изкуството и висшето художествено образование. Акцентирано е върху ролята на Полската плакатна школа върху развитието на съвременната визуална комуникация и печатна графика.

Добре написаният научен труд, състоящ се от 169 страници текст, е структуриран в следните части: увод, три глави и заключение. Коректно е допълнен с четири приложения – библиография, използвана литература, публикации на автора, както и приложение с изчерпателен визуален материал от 77 бр. илюстрации.

В **уводната част** е направен необходимият тематичен анализ. Темата е ясно определена и дисертабилна. Изяснени са предметът, мотивите, целите и задачите, както методологията на изследването. Уточнено е, че структурата на дисертацията е обвързана с историческото проследяване на развитието на плаката като жанр в изобразителното изкуство.

В **първа глава** Бората се фокусира върху обстойното проследяване на историческото развитие на плаката в Полша и България през три исторически периода: *междувоенен период*, свързан с развитието на плаката в годините между Първата и Втората световна война; *период на развитие на социалистическия реализъм* – след попадането на двете държави в т. нар. Източен блок (Социалистически лагер, или Съветски блок), когато Европа е разделена политически, икономически и идеологически по време на Студената война; *съвременен период* – след падането на Берлинската стена през 1989 г., когато страните от Източна и Централна Европа започват своето демократизиране и преход към пазарна икономика.

В първата част на тази глава се коментира проявата на редица художествени явления, свързани с развитието на нови стилове и течения в изкуството през първата половина на ХХ в., като дадаизъм, кубизъм, сюрреализъм и др. Препоръките ми към тази част от изследването са свързани с осветляване на художествените изрази

средства на супрематистите в Русия и творците от школата „Баухаус“ в Германия. Подобен акцент ще осветли не само връзките на плакатното изкуство с авангардните идеи на модернизма, но ще загатне и за значимостта от навлизането на нови изразни средства, като фотомонтажа, абстрактните форми и колажа, в полето на масовата култура и печатните медии. Разбира се, развитието на плаката в Полша през първата половина на XX в., в това число и България, е обвързано със силните центробежни културни влияния, идващи от Германия и Русия. Първоначално в тези страни идеите на модернизма се развиват прогресивно, но след узурпирането на властта от страна на Сталин в СССР и на Хитлер в нацистка Германия започва мракобесен период в хода на световната история и култура. Ето защо е важно да се определят два аспекта на развитие на европейския плакат в т. нар. междувоенен период: *прогресивен*, свързан с динамичните трансформации на изразните средства в изкуството и културата, и *тоталитарен*, регресивен, обвързан с развитието на тоталитарните държави, култа към личността, политическите репресии, нагледната агитация и пропагандата като форма на господство над масите. И двата аспекта оказват силно влияние върху изразните средства на епохата и влияят съществено върху развитието на политическия, военния и социален плакат в Европа в периода между двете световни войни.

Важен за отбелязване е стремежът на Бората в тази част от изследването си да отрази и приноси на редица творци в областта на плакатното изкуство. Направена е връзка между влиянието на полската плакатна школа от 60-те години върху развитието на художественото преподаване на плакат в България през втората половина на XX в.

Втора глава на дисертационния труд проследява хронологичното развитие на образователния процес по плакат в България и Полша. Обърнато е внимание на спецификите и художествените методи на преподаването на плакат в академиите в София и Варшава. Изследвано е проявлението на структурните формирания в двете учебни заведения и тяхната организация – катедра „Плакат и визуална комуникация“ в Национална художествена академия и дисциплина „Плакат“ към катедра „Графичен дизайн“ в Академия за изящни изкуства във Варшава. Проследяват се и се извеждат факти за тяхното развитие и влияние в света на плаката. Анализират се ключови представители, допринесли за обогатяването на изразните средства в приложната графика и плакатното изкуство.

В третата глава от изследването, която намирам за интересна и стойностна, Бората изследва ролята на съвременните методи на образование по плакат и визуална

комуникация в академиите по изкуства в София и Варшава. Проследена е връзката между развитието на бъдещите плакатисти с внедряването на интерактивни методи на обучение. Направен е анализ относно ползата от използване на актуални методологични принципи в образованието по плакат в България.

В последната част на дисертационния труд Бората прави съществени изводи относно влиянието на Полската плакатна школа върху развитието на висшето образование по плакат в Националната художествена академия – София и акцентира върху приносите на изследването.

Заключение: След като се запознах с дисертационния труд на Емилио Бората, считам, че **изследването е значимо и има приносен характер** не само що се отнася до изучаването на взаимопроникващите влияния на развитието на плакатното изкуство в България и Полша, но и до разширяването на разбиранята ни относно интегрирането на иновативни методологически способности на обучение по плакат и визуална комуникация в сферата на висшето художествено образование. Представените материали по защита на дисертационния труд са в съответствие със Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане.

Давам **положителна оценка** и препоръчвам на Научното жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Емилио Антонов Бората.

17 ноември 2024 г.

доц. д-р Александър Василев Гьошев